

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1920.

Första kammaren.

Nr 10.

Fredagen den 6 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet friherre *Palmstierna* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 54, angående inköp för marinens räkning av maskiner för tillverkning av patronhylsor till kanoner m. m.

Propositionen föredrogs och hänvisades till statsutskottet.

Justerades protokollet för den 1 innevarande månad.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 14, till Konungen i anledning av vissa av Kungl. Maj:t uti propositionen om tilläggsstat för år 1920 gjorda framställningar om anslag till postverket.

Anmälades och bordlades:

bevillningsutskottets betänkande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 5 §, 25 § 2 mom., 32 § 1 mom. samt 35 § i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden;

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av viss statens järnvägar tillhörig mark vid Tullinge hållplats m. m.; och

nr 10, i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande åt vissa arrendatorer m. fl. av utträckt rätt till jakt och fiske för hushållsbehov samt om ändring i 6 § av lagen om rätt till jakt; ävensom

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, angående skrivelse till Konungen i fråga om avskaffande av de kungliga svenska riddarordnarna m. m.

Om återlämnande från konstitutionsutskottet av två dit remitterade motioner.

Föredrogs konstitutionsutskottets memorial nr 1, i anledning av första kammarens remiss av motion nr 152, av herr Ekman, Carl Gustaf, m. fl., om åvägabringande av utredning och förslag beträffande ändring i sättet för kommuns medverkan vid avgörandet av ärenden, som röra handeln med rusdrycker, samt andra kammarens remiss av motion nr 218, av herr Moberger m. fl. om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i sättet för utövandet av den kommunerna tillkommande medverkan vid avgörandet av ärenden, som röra handeln med rusdrycker.

Till konstitutionsutskottet hade första kammaren hänvisat en därstädes av herr Ekman, Carl Gustaf, m. fl. väckt motion samt andra kammaren en därstädes av herr Moberger m. fl. väckt motion, i vilka motioner föreslagits, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhölla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning av frågan, i vilken utsträckning den kommunerna författningsenligt tillkommande medverkan vid avgörandet av ärenden, som rödde handeln med rusdrycker, skulle kunna utövas genom omröstning bland vederbörande kommuns i dess allmänna angelägenheter röstberättigade medlemmar eller eljset i annan ordning än genom de i kommunalförfattningarna omförmälda kommunala myndigheter eller representativa organ, ävensom för riksdagen snarast möjligt framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I föreliggande memorial hade utskottet yttrat, att enär det i motionerna framlagda förslaget enligt utskottets mening icke fölle inom omfånget för konstitutionsutskottets i § 38 riksdagsordningen utstakade verksamhet, utskottet föranlätas att till kamrarna återlämna ifrågakarande motioner, vilket utskottet finge för riksdagen anmäla.

Herr vice talman: Herr greve och talman, mina her! Med anledning av det föreliggande utlåtandet från konstitutionsutskottet skall jag be att få yttra några ord.

Saken förhåller sig nämligen så, att vid 1919 års lagtima riksdag väcktes på nykterhetsgruppens vägnar två lika lydande motioner, en i första kammaren och en i andra kammaren, om ändring i kungl. förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker. Den frambars i första kammaren av herr Carl Gustaf Ekman och i andra kammaren av herr Moberger. Deras motion gick ut på att beträffande detaljhandeln med rusdrycker förändring skulle äga rum, och de föreslogo i det avseendet ändringar i åtskilliga paragrafer i rusdrycksförsäljningsförordningen. Enligt nuvarande förhållanden ligger saken så att, för att detaljhandel med rusdrycker skall kunna medgivas, skall konungens befallningshavande låta inhämta yttrande, här i Stockholm av stadsfullmäktige, i övriga städer av magistrat och stadsfullmäk-

tige samt på landet av kommunalstämma. De föreslogo i sin motion sådan ändring, att avgörande även skulle kunna ske av primärförsamling genom omröstning på kommunalstämma eller rådstuga eller i stad av dem, som vore kommunalt röstberättigade, och de ville, att det skulle läggas i Kungl. Maj:ts hand att vidtaga anordningar i fråga om sättet för omröstningen. De gingo ut från det att, om dessa primärförsamlingar avstyrkte frågan om rättighet till detaljhandel med rusdrycker, saken skulle förfalla, men i händelse de medgävo det, skulle konungens befallningshavande omedelbart vända sig till magistrat och stadsfullmäktige eller kommunalstämma, och de skulle då bli hörda i frågan. Även hemställde de om borttagande av konungens befallningshavandes rätt att enligt 22 § rusdrycksförsäljningsförrordningen medgiva tillfälliga rättigheter.

Om återlämnande från konstitutionsutskottet av två dit remitterade motioner.
(Fort.)

Då det gällde en inskränkning i konungens befallningshavandes rätt, sådan den stödde sig på rusdrycksförsäljningsförrordningen, hänvisades dessa motioner till bevillningsutskottet. I bevillningsutskottet voro meningarna mycket delade. Men i alla fall fann majoriteten saken beaktansvärd, isynnerhet av den anledningen att man kunde göra de kommunala valen oberoende av nykterhetspolitiska synpunkter. Man påvisade samtidigt, att genom de ändringar, som blivit gjorda i kommunallagarna vid 1918 års riksdag, frågan om det representativa systemet inom kommunerna blivit utsträckt och att även förhållandet mellan kommunerna och deras representanter blivit ordnat. Dessutom fästes uppmärksamheten på att enligt motionärernas förslag det skulle kunna inträffa att om primärförsamling medgivit rätt till detaljhandel med rusdrycker, den representativa församlingen, hörd i saken, kunde avstyrka densamma.

Sedan yttrade då utskottet följande: »Den inom utskottet framförda anmärkningen bör dock, synes det, föranleda, att frågan underkastas en ytterligare granskning, därvid även bör undersökas, huruvida och på vad sätt syftet att göra de kommunala valen oberoende av nykterhetspolitiska synpunkter må kunna påkalla författningsändringar även i andra hänseenden än dem, som i förevarande motioner avses. En sådan ytterligare utredning synes påkallad även med hänsyn därtill, att de författningsändringar, som här ifrågasättas, innebära en avvikelse från grundtanken i ovannämnda enligt 1918 års urtima riksdags beslut i kommunallagarna införda bestämmelser om utsträckt användning av det representativa systemet och vidgad befogenhet för de representativa organen. Då emellertid den utredning, som utskottet sålunda anser önskvärd, icke kan så begränsas, att den lämpligen bör verkställas genom utskottets försorg, har utskottet ansett sig böra ifrågasätta, att riksdagen hos Kungl. Maj:tt gör framställning om dess utförande.»

Alltså, man bör ju ovillkorligen läsa mellan raderna, att här föreligger en fråga, som berör kommunallagarna, och bevillnings-

Om återlämnande från konstitutionsutskottet av två dit remitterade motioner.
(Forts.)

utskottet har icke ansett sig vara rätt forum för en lösning av de spörsmål, som uppställas på grund av motionen.

Klämman i utskottets hemställan blev följande: »Att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning av frågan, i vilken utsträckning den kommunerna författningsenligt tillkommande medverkan vid avgörandet av ärenden, som röra handeln med rusdrycker, må kunna utövas genom omröstning bland vederbörande kommuns i dess allmänna angelägenheter röstberättigade medlemmar eller eljest i annan ordning än genom de i kommunalförfattningarna omförmälda kommunala myndigheter eller representativa organ, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.»

Detta utskottets utlåtande bifölls i andra kammaren, men avslogs i första kammaren. Nu hava motionärerna från förra riksdagen upptagit frågan på nytt, och deras slutkläm i motionen sammanfaller ordagrant med vad bevillningsutskottet yttrade, och de stödjade hela sin motivering på den tanke, som ligger bakom vad som bevillningsutskottet yttrade. Vid sådant förhållande har man å ena sidan ansett, att det icke var lämpligt att ånyo skicka ärendet till bevillningsutskottet, och å andra sidan har man icke velat undandraga konstitutionsutskottet att yttra sig i frågan. Det har varit motivet, varför man remitterade de föreliggande motionerna till konstitutionsutskottet.

Herr Cla son: Jag anhåller att med några ord få klargöra varför konstitutionsutskottet ansett dessa motioner icke böra av konstitutionsutskottet handläggas.

Jag kan förstå, att det rörande dem rått en viss tvekan, men jag tror att, om man går närmare in på frågan, det är uppenbart, att de verkligen icke tillhöra konstitutionsutskottets handläggning. Att till konstitutionsutskottet skola hänvisas ärenden rörande »kommunallagarna», det är här icke något avgörande skäl, ty såsom konstitutionsutskottet senast i fjol ådagalade och såsom praxis länge varit, bör uttrycket »kommunallagarna», när det talas om att till konstitutionsutskottet skola hänvisas frågor om »kommunallagarna» tagas i inskränkt bemärkelse. Det är nämligen så, att en hel rad författningar, innehålla bestämmelser, att det och det ärendet fordrar kommunalt ingripande och därför bör behandlas av kommunerna, men dessa författningar räknas icke därför till de egentliga kommunallagarna och skola icke heller handläggas av konstitutionsutskottet. Jag kan i det avseendet nämna frågor om hälsovård, om köttbesiktning och slakthus, om väghållning, om skosaccis, om pensionsförsäkring o. s. v. Det finnes som sagt en mängd sådana lagar, som föreskriva kommunal handläggning av ärenden, men som icke därför räknas till de egentliga kommunallagarna och således icke tillhöra konstitutionsutskottets handläggning.

Nu vill jag gärna erkänna, att i vissa fall har denna gräns mellan vad som tillhör konstitutionsutskottet och vad som tillhör andra utskott, ansetts svävande och med skäl kunnat anses svävande. Men beträffande rusdrycksförsäljningsförordningen tror jag aldrig någon tvekan hava rätt, i varje fall icke på mycket länge, utan handläggning av frågor rörande rusdrycksförsäljningsförordningen har alltid hänvisats till bevillningsutskottet.

Ser man nu på dessa motioner är det uppenbart, att det är ändringar i rusdrycksförsäljningsförordningen, som motionerna i första hand gå ut på. Bestämmelserna i fråga om den befattningskommunerna ha att utöva med ärenden rörande rusdryckshanteringen stå i rusdrycksförsäljningsförordningen. Bestämmelserna om sättet, varpå kommunerna skola handlägga sådana ärenden, stå också i rusdrycksförsäljningsförordningen. Däröfver står däremot ingenting i kommunallagarna. En förändring i detta hänseende, en förändring i sättet för kommunerna att handlägga dylika ärenden kan således icke ske utan ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen, men kan mycket väl tänkas ske utan ändring i kommunallagarna. Så förhåller sig saken, om man ser på motionernas formella beskaffenhet.

Ser man åter på det reella innehållet, är den fråga som här framlagts helt enkelt ett återupptagande av den gamla frågan om det s. k. lokala vetot, om ock i en ny form. Den frågan har under en lång följd af år och utan meningsskiljaktigheter hänvisats till bevillningsutskottet och af bevillningsutskottet handlagts. Det vore väl då bra märkligt, om frågan detta år skulle hänvisas till annat utskott. Motionerna äro, såsom herrarna hörde herr vice talmannen framhålla, ett återupprepande i stort sett af tankegången i en motion, som väcktes i fjol och då hänvisades till bevillningsutskottet. Motionernas kläm är något olika klämman i fjol, men motionernas kläm är, såsom herr vice talmannen påvisade, nästan ordagrant densamma, som det yrkande bevillningsutskottet i fjol framlade. Vid sådant förhållande, om det tillhörde bevillningsutskottets befogenhet i fjol att framställa ett sådant yrkande, som motionärerna nu upptagit i klämman, synes det vara fullt klart, att det också tillhör bevillningsutskottets befogenhet i år att åter upptaga samma yrkande till behandling och däröfver avgiva yttrande.

Jag skulle dessutom beträffande sakens reella innebörd kunna erinra därom, att det yrkande som nu framställt icke går i första hand ut på att riksdagen skulle direkt begära framläggande af ett lagförslag af det ena eller andra innehållet, utan det begäres *utredning* om på vad sätt kommunernas medbestämmanderätt i rusdrycksfrågor skall lämpligen utövas. Men detta måste väl vara en fråga, som till sitt sakinnehåll står i närmaste sammanhang med kommunernas ställning öfver huvud taget till hela rusdryckshanteringen. Denna lagstiftning rörande rusdryckshanteringen har alltid ansetts böra gå till bevillningsutskottet, och jag kan icke se något skäl, varför den icke även i år skulle göra det. Såväl reellt

Om återlämnande från konstitutionsutskottet af två dit remitterade motioner.
(Forts.)

Om återlämnande från konstitutionsutskottet av två dit remitterade motioner.
(Forts.)

som formellt synes det alltså vara klart, att samma utskott, som hittills behandlat dylika ärenden, bör behandla dem även i år, och därför tillåter jag mig hemställa om remiss till bevillningsutskottet.

Efter härmed slutad överläggning lades nu föredragna memorial till handlingarna med förklarande, att ifrågavarande motioner borde överlämnas till bevillningsutskottet, varjämte den i första kammaren väckta motionen nu remitterades till sagda utskott.

Om återlämnande från jordbruksutskottet av två dit remitterade motioner.

Föredrogs jordbruksutskottets memorial nr 7, i anledning av remiss från kamrarna av väckta motioner angående statsunderstöd till lokala hemslöjdsföreningar.

Detta memorial lydde sålunda:

»Till jordbruksutskottet hava från kamrarna remitterats två inom riksdagen väckta likalydande motioner, nämligen nr 103 i första kammaren av herr *Jesper*son m. fl., och nr 202 i andra kammaren av herr *Öberg* m. fl. angående statsunderstöd åt lokala hemslöjdsföreningar, vilka motioner ankommit till utskottet den 26 januari 1920.

Då hittills under riksstatsens nionde huvudtitel uppförda anslag till hemslöjdens befrämjande i statsverkspropositionen till innevarande riksdag upptagits å det blivande handelsdepartementets huvudtitel, vilken senare huvudtitel remitterats till statsutskottet, får utskottet under åberopande av § 7 i gällande reglementariska bestämmelser för riksdagen hemställa, att ifrågavarande motioner må till kamrarna återställas.»

Herr vice talmannen: De här omnämnda motionerna remitterades till jordbruksutskottet på den grund att enligt nu gällande departementalstadga husslöjdsärenden höra under departementet för jordbruk. Denna stadga skall likväl ändras: det föreligger förslag till ny, fastän det ännu icke trätt i kraft. Enligt detta förslag förläggas ifrågavarande ärenden under annat departement. Emellertid kan det av rent praktiska skäl vara lämpligt, att statsutskottet behandlar ifrågavarande motioner. Jag får därför hemställa, att kammaren lägger memorialet till handlingarna med förklaring, att föreliggande motioner äro av beskaffenhet att böra hänvisas till statsutskottet och dessutom beslutar att till statsutskottet remittera den av herr *Jesper*son m. fl. väckta motionen nr 103 i första kammaren.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter kammaren biföll vad utskottet i föreliggande memorial hemställt med förklarande, att ifrågavarande motioner borde överlämnas till statsutskottet.

På sedermera gjord proposition hänvisades den i första kammaren väckta motionen till statsutskottet.

Herr statsrådet Löfgren, som anmält sig vilja vid detta sammanträde besvara herr Tjällgrens interpellation rörande ändring av lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom, erhöll nu ordet och anförde: Herr greve och talman! Sedan första kammaren lämnat bifall till en av dess ledamot herr L. Tjällgren gjord anhållan att till mig få framställa här nedan angivna spörsmål, får jag härmed besvara desamma.

Rörande ändring av lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom.

Herr Tjällgrens frågor lyda:

1) Har herr statsrådet för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att för innevarande års riksdag framlägga förslag till ändring av 1906 års lag angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom, i syfte att göra lagen fullt effektiv, så att den på ett fullt betryggande sätt kommer att förhindra bolags och förenings förvärv av jordbruksfastighet.

2) Kommer i så fall denna ändring jämväl att innehålla bestämmelser, avsedda att förhindra enskilda industriidkare och skogsspekulanter att förvärva sådan fastighet.

Till svar å frågan 1) meddelas:

Förevarande spörsmål är liksom andra frågor av social innebörd rörande villkor för ägande och besittande av jord underkastat behandling av den för berörda ändamål tillsatta jordkommissionen. Det erkännes gärna, att åtskilligt torde böra görars för att bättre tillgodose ifrågavarande lagstiftnings syfte, och förslag i denna riktning hava ock varit under öfvervägande såväl inom justitiedepartementet som inom jordkommissionen. Huruvida proposition i ämnet må hinna framläggas för innevarande års riksdag beror emellertid dels på tidpunkten för inkommande av eventuellt förslag från jordkommissionen och dels på möjligheten att för sådant fall i tid erhålla lagrådets yttrande i ärendet. På grund av antalet slutberedda lagärenden, som avses ingå till riksdagen före propositionstidens slut, hyses dock ringa förhoppning om att nu berörda särskilda fråga må kunna göras till föremål för proposition till 1920 års riksdag.

Frågan 2).

Till besvarande av interpellantens andra fråga meddelas, att avsedda bestämmelser — vilka emellertid icke äga direkt samband med 1906 års lag rörande bolags jordförvärv — varit föremål för ingående behandling inom jordkommissionen. Denna läser ock redan hava tagit ståndpunkt till ifrågavarande spörsmål, och ingivande av dess betänkande är när som helst att förvänta. Innan så skett och ärendet varit föremål för beredning inom regeringen, kan givetvis intet sägas om dess ställning till eventuella förslag i detta ämne eller om möjligheten att bringa ärendet till prövning av innevarande års riksdag.

Till vad jag sålunda meddelat ber jag få tillägga att, efter det detta interpellationssvar uppsatts, och en halvtimme innan jag gick upp i riksdagen, anlände från jordkommissionen ett betänkande i manuskript med förslag till utsträckning till mellersta och södra Sverige av den s. k. norrlandslagstiftningens särskilda bestämmel-

Rörande ändring av lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom.

(Forts.)

ser om bolags rätt till förvärv av fast egendom. Vid detta betänkande var fogad en reservation från flera medlemmar av kommissionen, som därjämte påyrka bestämmelser i sådan riktning, som beröres av interpellanten i hans fråga nr 2, d. v. s. det påyrkas vissa koncessionsbestämmelser även rörande enskild mans jordförvärv. I fråga om det ärende, som omnämnes av interpellanten i hans fråga nr 1 och som närmast berör motarbetande av de s. k. bulvanköpen, är däremot intet förslag från jordkommissionen ingivet, men det har sagts mig, att förslag även i detta ämne är att förvänta i en nära liggande framtid.

Det är alldeles uppenbart, att ehuru sålunda jordkommissionen i vissa avseenden redan yttrat sig i det ämne interpellanten berört, jag icke på den tid, som nu stått mig till buds, haft tillfälle att själv taga ståndpunkt till de olika förslagen och ännu mindre att bereda ärendet inom regeringen.

Herr Tjällgren: Jag har begärt ordet för att till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet framföra mitt vördsamma tack för att herr statsrådet behagat besvara min interpellation. Om innebörden av herr statsrådets svar kan ju sägas, att det, åtminstone vad beträffar första delen, i huvudsak är av den beskaffenhet, att jag har anledning i viss mån känna mig tillfredsställd därmed. I sammanhang härmed vill jag också uttala den förhoppningen, att det lagförslag, som av herr statsrådet ställts i utsikt att komma att framläggas, icke måtte låta vänta på sig alltför länge. Det är ju möjligt, att det är förenat med viss svårighet att utforma denna lag så, att den å ena sidan uppfyller sitt ändamål på någorlunda tillfredsställande sätt, under det den å andra sidan icke kommer att verka hindrande för den samhällsgagnande enskilda företagsamheten och näringsfriheten. Det är emellertid att hoppas, att dessa svårigheter icke må bli oöfvervinnliga.

Det har från visst håll antytts, att jag skulle gjort mig skyldig till någon överdrift, då jag i motiveringen till interpellationen sagt, att lagen praktiskt taget vore utan betydelse. Jag vill då säga, att denna min uppfattning står jag fast vid, och det faktum står dessutom fortfarande kvar, att det ena bondehemmanet efter det andra, på sätt i motiveringen till interpellationen antytts, frångår den verkliga jordbrukande befolkningen.

Om innebörden av herr statsrådets svar måste jag vidare säga, att vad beträffar andra delen, som utgör svar på frågan nr 2, jag icke är fullkomligt tillfredsställd. Såsom i interpellationens motivering nämndes, övergår ju det ena hemmanet efter det andra i industriidkares och skogsspekulanter händer, och enligt min mening bör härvidlag samma bestämmelser gälla som för bolag. Till stöd för denna min uppfattning vill jag anføra, att de hemman, som komma i sådana personers händer, ofta för att icke säga i regeln äro mera utsatta för skogsskövling än de hemman, som ägas av bolag. Jag vågar också säga, att de personer, som arrendera hemman av enskilda jordspe-

kulanter, stundom hava sämre villkor än de som hava sina arrenden från bolagen.

Jag har herr talman tills vidare icke något mera att tillägga.

Herr Wohlin: Svaret på interpellantens frågor giver vid handen, att herr justitieministern för närvarande icke är i tillfälle att taga ståndpunkt till de spörsmål som interpellationen berör. Jag kan under för handen varande förhållanden lätt förstå detta. Då herr statsrådet emellertid hänvisar till jordkommisionen, tillåter jag mig upplysa, att kommissionen den 28 januari dagtecknat och underskrivit ett betänkande i det ämne, som av interpellationen beröres. En majoritet inom kommissionen, bestående av fyra dess medlemmar och grundande sig på ordförandens utslagsröst, har stannat vid att föreslå en provisorisk lag, gällande för södra och mellersta Sverige och innebärande i huvudsak likartade bestämmelser med dem som innehållas i den s. k. norrländska förbudslagen av år 1906. Mot detta majoritetens förslag äro fyra reservationer avgivna, vilka alla hava det gemensamt, att de uttrycka otillfredsställelse med majoritetens handläggning av detta ärende. En av dessa reservationer, som avgivits av herr Lindhagen — vilken även motionsvis framfört sina åsikter i ämnet vid denna riksdag — innehåller ett positivt lagförslag i syfte att motarbeta den enskilda jordspekulationen. Till detta herr Lindhagens lagförslag hava två av de övriga reservanterna i huvudsak anslutit sig, och även jag har i min reservation i princip anslutit mig till samma förslag dock med en del ändringar däri, som jag i min reservation angivit. Enligt de upplysningar, man får genom kommissionens utredningsmaterial, är interpellantens framställning av saken riktig. Den norrländska förbudslagen har kringgåts genom bulvanköp, och det har under de gångna åren i första rummet varit enskilda spekulanter, som jobbat i jord och som förstört skogarna. Vid sådant förhållande har jag ansett, att kommissionen i viss mån missuppfattat sin uppgift, då den, på sätt som skett, framlagt ett lagförslag, som icke är allsidigt genomarbetat och som icke täcker hela det område, som avses i kommissionens uppdrag. Jag vill uttala den förhoppningen, att herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet, då chefen för justitiedepartementet får tillfälle att behandla frågan, med särskild hänsyn till om proposition i ärendet skall föreläggas denna riksdag — vilken regering chefen för justitiedepartementet än må tillhöra och vilken politisk uppfattning han än må företräda — må beakta de reala fakta, som framkommit i jordkommissionens utredningsmaterial, och att han i överensstämmelse med reservanternas ståndpunkt framlägger en proposition till riksdagen, som verkligen innebär ett allvarligt försök från statsmakternas sida att sent omsider råda bot på det fördärvliga jobberiet med den svenska jorden. Jag förväntar dessutom, att en sådan proposition till innevarande riksdag icke måtte förhindras genom att lagrådet eller annan faktor kommer hindrande emellan.

Rörande ändring av lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egen- dom.

(Forts.)

Herr *Reuterskiöld* väckte en motion, nr 213, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 26 april 1918 om förfogande över viss egendom under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden.

Motionen hänvisades till behandling av lagutskott.

Herr *Strömberg* väckte en motion, nr 214, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk förhöjning av de enligt rese-reglementet utgående dagtraktamenten för extra förrättningar i statens ärenden.

Denna motion hänvisades till statsutskottet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter Kammarens sammanträde avslutades kl. 3,39 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Måndagen den 9 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Anmälades och bordlades konstitutionsutskottets utlåtande nr 2, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862, dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 3 i lagen angående folkskoleväsendet i Stockholm den 15 maj 1903.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bevillningsutskottets betänkande nr 1, första lagutskottets utlåtanden nr 1 och 2, jordbruksutskottets utlåtanden nr 8—10 samt första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 1.

Herr *Winberg* avgav en av honom och herr *Lindhagen* under-tecknad motion, nr 215, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område.

Motionen hänvisades till behandling av lagutskott.

Herr statsrådet *Nilson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 51, angående försäljning av vissa Växjö hospital tillhöriga markområden;

nr 52, angående understöd åt hjälpmontören *A. J. Karlssons* änka och minderåriga dotter;

nr 53, angående årliga understöd å allmänna indragningsstaten åt änkor och barn efter vissa befattningshavare vid statens järnvägar och sinnessjukvårdsanstalter;

nr 55, angående upplåtande av ytterligare två platser vid Västerviks hospital åt Kalmar läns landsting;

nr 56, angående tilläggs pension till förra skrivbiträdet *Jenny Elise Hansson*, född *Törngren*;

nr 57, angående årligt understöd åt dispositionsbiträdet vid postkontoret i Bollnäs *Nathalia Lovisa Forssell*;

nr 58, angående medgivande för linjeingenjören vid telegrafverket *H. Celion* att övergå på den från och med år 1919 gällande avlönings- och pensionsstat för telegrafverket;

nr 59, med förslag till lag om ändrad lydelse av 3 § i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring;

nr 60, angående anslag för bestridande av på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring m. m.; samt

nr 61, angående försäljning av vissa med anledning av färdigställandet av dubbelspåret *Rönninge—Ström* för statens järnvägar obehövligen markområden.

Dessa propositioner föredrogos var för sig och hänvisades, nr 51 och 61 till jordbruksutskottet, nr 52, 53, 56 och 57 till bankoutskottet, nr 55, 58 och 60 till statsutskottet samt nr 59 till behandling av lagutskott.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,15 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.